

Niet alleen prijzen zijn belangrijk: een nieuwe index voor eco-efficiëntie

Vandaag organiseert de Koning Boudewijnstichting (KBS) en de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) een conferentie over eco-efficiëntie. Efficiëntie is een bekend begrip: het wijst op een verhouding tussen een investering en het nut van die investering. Bij eco-efficiëntie bestaat de investering uit de input en output van materialen en energie en wordt het nut gemeten in termen van producten of diensten. De kwantificering van het nut is natuurlijk niet gemakkelijk. Meet men de efficiëntie van een auto of die van de verplaatsing? Is elke verplaatsing nuttig? Enz. Dergelijke vragen leiden tot een grondige bezinning over 'onze' levensstijl.

Op de conferentie van vandaag zal een vertegenwoordiger van de *World Business Council for Sustainable Development*, zeg maar de vereniging van vooraanstaande bedrijven die duurzame ontwikkeling in het vaandel dragen, getuigen over de noodzaak voor ondernemingen om efficiënt om te springen met grondstoffen en energie. Hij kan rapporteren over verschillende pilootprojecten bij grote ondernemingen. Globaal genomen is er inderdaad een dergelijke tendens waar te nemen. In een recent rapport van het Europees Milieuagentschap, *'Environmental signals 2000'*, wordt bijv. aangegeven dat de hoeveelheid materiaal die per capita in de Europese Unie wordt gebruikt afneemt, terwijl het BNP per capita toeneemt. In België is volgens hetzelfde rapport de omgekeerde tendens waarneembaar: het gebruik aan materiaal neemt toe met de economische groei. België lijkt een slechte leerling in de Europese klas. De overheid dient te onderzoeken waaraan die evolutie te wijten is en, indien nodig, maatregelen te treffen. Zonder vooruit te lopen op het maatschappelijk debat dat eraan komt over de vraag welke beleidsinstrumenten die overheid moet inzetten voor een rationeel grondstoffenbeheer, is het duidelijk dat een goed beleid vraagt om doelstellingen en indicatoren: meten is weten.

De verwachte ontwikkeling bij het huidig beleid is een blijvende toename van het gebruik van grondstoffen en energie op een niet-duurzame manier: de huidige jaarlijkse consumptie ligt ver boven de waarde van de maximum toelaatbare jaarlijkse consumptie: rechtvaardige verdeling nu en in de toekomst speelt immers ook een rol. Dit betekent zo ongeveer dat er een reductie in het gebruik van grondstoffen en energie moet worden nagestreefd gaande van 75 % tot 90 % op relatief korte termijn. De efficiëntie bij het gebruik van grondstoffen en energie moet verviervoudigen tegen 2020. Het resultaat van deze toename in productiviteit, moet een verdubbeling betekenen van de welvaart op wereldschaal met tegelijkertijd een halvering van de milieudruk. Dit wordt met tientallen voorbeelden geïllustreerd in het Factor 4-boek van het Wuppertal Instituut in Duitsland. Daarnaast heeft het Factor 10-concept zijn intrede gemaakt. De 'Factor 10 Club' is een organisatie met vertegenwoordigers uit verschillende industriële landen. Deze club stelt dat voor de geïndustrialiseerde landen "een vertienvoudiging van de 'resource productivity' in een periode van 50 jaar", binnen de mogelijkheden van het onderzoek en de technologie ligt. Hiervoor zijn politieke en institutionele veranderingen echter nodig.

Om een representatief beeld te krijgen van de evoluties van de eco-efficiëntie is het noodzakelijk *een korf van producten* samen te stellen die de Belgische of Vlaamse consumptie weerspiegelt. Van alle producten in de korf wordt dan de eco-efficiëntie bepaald en de resultaten worden samengeteld tot een index van eco-efficiëntie. Deze index kan zijn rol spelen naast het BNP, de activiteitsgraad, de werkloosheidsgraad, de index van de kleinhandelsprijzen, enz.

Op dit ogenblik is de overheid echter nog niet klaar om deze indicator te berekenen: de noodzakelijke gegevens zijn niet voorhanden. In België en Vlaanderen worden tot nog toe weinig relevante data over het gebruik van grondstoffen (en energie) op een systematische manier bijgehouden. Nochtans is het opmaken en beheer van gegevens een noodzakelijke voorwaarde. Hierbij moet gestreefd worden naar een gecoördineerde aanpak tussen de verschillende instanties die gegevens verzamelen.

Een ombuiging naar een rationeel grondstoffenbeheer vraagt een ander beleid. Overheden kunnen - ook op relatief korte termijn - voorwaarden creëren om een verantwoord grondstoffenbeheer te helpen realiseren. Een eerste voorwaarde is inzicht hebben in het huidige grondstoffenbeheer. Op basis van dit inzicht kunnen prioriteiten gesteld worden. Een tweede voorwaarde om te komen tot verantwoord grondstoffenbeheer zijn goede indicatoren, die het beleid inzake het gebruik van grondstoffen van jaar tot jaar kan evalueren. Deze nieuw index van eco-efficiëntie moet dienen als graadmeter voor het overheidsbeleid.

Bernard MAZIJN, An VERHOEVE en Walter DE JONGE
Universiteit Gent - Centrum voor Duurzame Ontwikkeling